

O'zbekiston 2024-yilda sayohat uchun eng yaxshi mamlakatlar ro'yxatiga kiritildi. World of Statistics ma'lumotlariga ko'ra, xorijiy sayyohlar soni va turizm xizmatlari eksportining o'sishi mamlakatimizning xalqaro obro'-e'tiborini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Umuman olganda, O'zbekistonda turizm sohasi jadal rivojlanib, ijobiy natijalarni namoyon qilmoqda. "O'zbekiston – 2030" strategiyasida turizmni rivojlantirish bo'yicha belgilangan vazifalar aholi daromadlarini oshirish, yangi ish o'rinlari yaratish va xalq farovonligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Xulosa: O'zbekiston mehmonxona biznesi barqaror rivojlanib, xalqaro darajadagi xizmatlarni joriy qilish yo'lida izchil harakat qilmoqda. Davlat tomonidan qo'llanayotgan imtiyozlar va investitsiyalar sohaga ijobiy ta'sir ko'rsatib, mehmonxona biznesining yangi bosqichga chiqishiga zamin yaratmoqda. Kelajakda mehmonxona infratuzilmasini yanada rivojlantirish va innovatsion texnologiyalarni keng joriy qilish orqali turizmning yanada taraqqiy etishi kutilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Qurbonova, M. (2024). TURIZM VA MEHMONXONA XIZMATLARINING IQTISODIY BARQARORLIGIGA TA'SIRI. *Наука и инновация*, 2(39), 18-20.
2. Qizi, X. S. S. (2024). ITALIYA GASTRONOMIYA TAJRIBASI. *Science and innovation*, 3(Special Issue 60), 128-130.
3. Ахунова, Ш. Н., & Абдуллаева, Б. (2015). Динамика и перспективы развития частного предпринимательства в Узбекистане. *Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов*, (5), 23-25.

XUDOYORXON O'RDASINING MADANIY TURIZM RIVOJLANISHIDAGI AHAMIYATI.

Umarov Omonjon

Qo'qon universiteti Xalqaro turizm va iqtisodiyot kafedrası katta o'qituvchisi

umarovomonjon1994@gmail.com

Chinberdieva Zarnigor

Qo'qon unversiteti turizm yo'nalishi talabasi.

zarnigorchinberdiyeva074@gmail.com

Annotatsiya: Xudoyorxon Farg'ona viloyatining eng muhim tarixiy va madaniy yodgorliklaridan biri bo'lib, O'rta asrlar me'morchiligi va san'ati bilan ajralib turadi. O'rdaning ahamiyati nafaqat arxitektura va tarixda, balki turizm sohasida ham o'z o'rnini topgan. Tezisdá Xudoyorxon O'rdasining turizm rivojlanishiga qo'shgan hissasi tahlil qilinadi, bu o'z ichiga O'rdaning tarixiy ahamiyati, me'moriy xususiyatlari, sayyohlarni jalb qilishdagi roli va mahalliy aholi bilan hamkorlikni o'z ichiga oladi. O'rdaning hozirgi kunda turizm infratuzilmasi va sayyohlarni jalb qilishda qanday o'zgarishlar yuz berayotgani ko'rib chiqiladi. Xudoyorxon O'rdasining turizm sohasiga qo'shgan hissasini baholash orqali, uning rivojlanish istiqbollari ham o'rganiladi. Bu tezis Xudoyorxon o'rdasining o'ziga xos jihatlarini aniqlash va uning turizm sohasidagi ahamiyatini ko'rsatish maqsadida yozilgan.

Kalit so'zlar: Xudoyorxon o'rdasi, me'moriy yodgorlik, kitobalar, arxitektura, turizm.

Kirish: Ko'plab ko'xna shaharlarning diqqat-e'tiborga loyiq me'moriy ramzlari bor. Chunonchi, Parijning me'moriy ramzlari Notr-Damm ibodatxonasi va Eyfel minorasi, Samarqandning ramzi Sherdor madrasasi, Shahrisabzniki-Oqsaroy, Buxoro ramzi-Minorai Kalon, Xiva ramzi-Islomxo'ja minorasi va h.k. Xo'qandi latifning ramzi esa Xudoyorxon o'rdasidir. Markaziy Osiyoda uchta saroy inshooti saqlanib qolgan: Buxoroda Ark, Xivada Nurlovoy (Nurilloboy) saroyi, Xo'qandda Xudoyorxon o'rdasi. Xo'qandi latifga ko'rk, salobat, ulug'vorlik baxsh etib turgan bu nodir yodgorlik xo'qandliklarda iftixor hissini, mehmonlarda hayrat va qiziqish uyg'otadi.

Xudoyorxon O'rdasi o'zining tarixiy yodgorliklari va arxitektura merosi bilan Farg'ona vodiysining eng muhim madaniy obidalaridan biridir. Xudoyorxon o'rdasi Samarqand va Buxoro o'rtasida joylashgan va XIV-XV asrlarda qurilgan. Ushbu joy O'rta asrlar me'morchiligining namunasi sifatida bugungi kunda nafaqat mahalliy, balki xalqaro sayyohlar uchun ham qiziqarli manzillar qatoriga kiradi. O'rdaning me'moriy tuzilmalari va arxitektura uslubi turizm rivojlanishida katta ahamiyatga ega bo'lib, bu yerdagi tarixiy va madaniy obidalar sayyohlar uchun muhim manba bo'lib xizmat qiladi. O'rdaning mavjudligi nafaqat turizm sohasida, balki mahalliy iqtisodiyotning yaxshilanishi va madaniy merosning saqlanishida ham o'z hissasini qo'shadi. O'rdaning turizm rivojlanishiga qo'shgan hissasini to'liq baholash, bu joyning tarixiy, madaniy va iqtisodiy ahamiyatini tushunishda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, Xudoyorxon o'rdasining turizm salohiyatini yanada oshirish uchun yangi strategiyalar va rivojlanish yo'llari ham kerak bo'ladi.

Bugungi kunda Xudoyorxon o'rdasining turizm salohiyati ortib bormoqda. O'rdaning atrofida yangi turistik yo'nalishlar va imkoniyatlar yaratildi, bularning barchasi zamonaviy turizm infratuzilmasining rivojlanishiga xizmat qiladi. Mehmonxonalar, restoranlar, turistik markazlar va madaniy tadbirlar tashkil etilishi bu yerga jalb qilinayotgan sayyohlar sonining ortishiga xizmat qilmoqda. Biroq, bular bilan birga, O'rdaning tarixiy obidalarini saqlab qolish, ekologik toza turizmni rivojlantirish va mahalliy aholi bilan hamkorlikni yanada mustahkamlash zarurati mavjud. Xudoyorxon o'rdasining turizm salohiyatini yanada oshirish uchun saqlash va rivojlantirishni uyg'unlashtirish zarur.

Ayniqsa, barqaror turizmning rivojlanishi O'rdaning turizm salohiyatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Mahalliy tabiiy manbalarni va madaniy merosni saqlab qolish, ular bilan bog'liq turizmni rivojlantirish orqali, O'rdaning ko'plab tarixiy va madaniy yodgorliklarining ahamiyatini saqlab qolish mumkin. Shuningdek, ilg'or texnologiyalar va raqamli innovatsiyalarni qo'llash orqali Xudoyorxon o'rdasining yanada kengroq auditoriyaga tanitilishi va sayyohlarni jalb qilish imkoniyati oshadi.

Asosiy qism: Xudoyorxon o'rdasi o'rta asrlar Qo'qon xonligining markaziy obidalaridan biridir. O'rdaning asosiy me'moriy yodgorliklari orasida uning darvozasi, masjidlar, madrasalar va boshqa arxitektura inshootlari ajralib turadi. Ushbu me'moriy inshootlar nafaqat o'z zamonasining yuksak me'morchilik yodgorliklari, balki bugungi kunda ham o'ziga xos tarixiy va madaniy qiymatga ega. Xudoyorxon o'rdasining o'ziga xosligi uning uslubi va qurilish texnologiyasining noyobligidadir. O'rdada ko'rinadigan elementlar, masalan, chiroyli naqshlar, rang-barang keramika bezaklar, mozaikalar va naqshli ishlovlar ushbu joyning tarixiy merosini yaratishda katta ahamiyatga ega bo'ldi. O'rdaning turizm rivojlanishiga ta'sir qiluvchi yana bir omil bu uning tarixi bilan bog'liq bo'lgan folklor, adabiyot va san'at asarlari bo'lib, ular sayyohlar uchun nafaqat arxitektura, balki madaniyatning boshqa jabhalarini ham o'rganish imkoniyatini yaratadi.

Bugungi kunda Xudoyorxon o'rdasi atrofida zamonaviy turizm infratuzilmasi rivojlanmoqda. O'rdaning turizm salohiyatini to'liq amalga oshirish uchun mehmonxonalar, kafe va restoranlar, turistik markazlar, madaniy tadbirlar va festivallar tashkil etilmoqda. Xudoyorxon o'rdasining jozibadorligi faqat tarixiy yodgorliklar bilan cheklanib qolmay, balki sayyohlar uchun innovatsion xizmatlar va qulayliklar taqdim etish bilan ham bog'liq. Ushbu joyda zamonaviy arxitektura va tarixni birlashtirgan me'moriy loyihalar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, Xudoyorxon o'rdasining tarixiy obidalariga saqlovchilik ishlari va konservatsiya ishlari olib borilmoqda, bu esa uning turizm sohasidagi rolini oshiradi. O'rdaning arxitektura va madaniyat sohasidagi innovatsion yondashuvlar turizmning yanada rivojlanishiga xizmat qiladi.

Xudoyorxon o'rdasi o'zining boy tarixi, arxitekturasi va madaniy merosi bilan turizm sektori rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Quyida ushbu o'rdaning turizm rivojlanishidagi ahamiyati bilan bog'liq asosiy jihatlar keltirilgan:

Xudoyorxon o'rdasi – xonlik tarixida qurilgan yettinchi oxirgi o'rda. Zamonasining eng mohir me'morlaridan bo'lmish usta Mir Ubaydullo muhandisga yuklatiladi. Qurilish ishlariga atoqli davlat arborbi, mohir usta va naqqosh, xattot Muhammad Turdiali sarkor etib belgilanadi

1865-yil boshlangan qurilish 1870-yilda yakunlandi. Maydoni 8 gektarni tashkil etgan. Inshoot to'rt tarkibiy qismdan iborat bo'lgan: Tashqi saroy (qal'a), O'rta saroy, Ichki saroy, Bog'.

O'rda binosi ma'muriy jihatdan ham bir necha yirik qismlarga bo'linadi: Qal'a, Davlatxona, Haram, Shahnishin, Xo'jalik bo'limi, Ma'naviy bo'lim va Ichki saroy. Ichki saroy yerdan to'rt gaz balandlikdagi, atrofi g'ishtli poydevor bilan mustahkamlangan sun'iy tepalik ustida qurilgan. Ostqurma (poydevor) uzunligi 143 metr, eni 68 metr. Maydoni 1 gektar atrofida, inshootning haramgacha bo'lgan qismi bir qavatli, haram esa ikki qavatli qilib qurilgan. Ichki saroy yetti hovli va 114 ta xonadan iborat. Sharq me'morchiligida imoratning old tomoni peshgoh deb ataladi. Uning uzunligi janubdan shimolga 65 metr, balandligi esa ostqurmadan hisoblaganda 11,7 metr. Peshgoh ravoqlarga bo'lingan. Darvozaning o'ng tomonida 7 ta, chap tomonida 6 ta ravoq bor. Ravoqlardan yuqorida husnixat bilan kitobalar bitilgan. Kitobadagi yozuvlar fors tilida duo va ta'rix hamda Qur'oni karim oyatidan iborat. Peshgohning chap tomoniga to'rt qatorli (misrali) duo bitilgan:

*Ey Xudoyim, balolarni daf etgil o'zing,
Ko'z tegishi ofatidin saqlagin o'zing.
Muhammadning qo'sh kokili hurmati,
Bizdan ustun kelganlarni daf etgil o'zing.*

Asosiy hovlidan Salomxonaga kiriladi. Shu tufayli bu hovlini "Dorussalom"- tinchlik-omonlik, salomatlik uyi" deb ham ataydilar. Salomxona-xon qabulxonasi. Ba'zan katta qabulxona deb ham ataladi. Salomxona majmuasi kutish xonasi, mirzo xonasi, eshikog'o xonasi va qabulxonadan iborat. Devorlar koshin, ganch va sir bilan bezatilgan. Hujrai xos-xonning o'z xonasi. Xon kengash, qabul ishlarini salomxonada o'tkazadigan bo'lsa, bu yerda yaqin a'yonlari bilan maslahatli ishlarni bitirgan, kundalik hokimiyat ishlari bilan shug'ullangan. Jonli tilda bu xonani "Kichik salomxona" deb ham yuritiladi. Mehmonxona besh xonadan iborat bo'lib, ichki saroyning o'rtasiga qurilgan. Salomxona va hujrai xos darajasida bo'lmasada, o'rdaning go'zal xonalari sirasiga kiradi. Shahnishin shoh, ya'ni xon o'tiradigan joy deganidir. Xon saltanat ishlaridan forig' bo'lganidan keyin, shu hovlida vaqt o'tkazgan. Inshoot 6ta xonadan 2 tasi xonzodalar hovlisiga yondosh bo'lib, u yerda ombor va oshxona, choyxona joylashgan. Shahnishinning shimoliy yo'lagi orqali xonzodalar hovlisiga kiramiz. Hovlining g'arb, janub tomonlarida ikkitadan 4ta oldi ayvonli xonalar bor. Xonzodalar 12 yoshgacha, ya'ni gunox bitadigan yoshgacha, haramda yashaydilar. 12 yoshdan keyin, haramdan xonzodalar hovlisiga chiqadi. Har bir shag'zodaning 2 tadan otaliq tarbiyalagan.

Darvozaxonadan o'ng tomonda devon joylashgan. Devon "tartib berish" degani bo'lib, ko'plab ma'nolarda ishlatiladi.

Devon 2 qismdan iborat: Oliy mahkama va Mirzoxona (daftarxona).

O'rda Farg'ona vodiysidagi eng yirik va muhtasham inshootlardan biri bo'lib, u orqali Qo'qon xonligining siyosiy va madaniy tarixi haqida tasavvur hosil qilish mumkin. Bu yerdagi arxitektura va san'at asarlari tarixiy zamonlarning keng kontekstida o'rganilishi va tushunish imkoniyatini beradi.

Madaniy identifikatsiya: Mahalliy aholi uchun bu joy o'z tarixi va madaniyatini qayta tiklash, rivojlantirish va qadrlash manbai bo'lib xizmat qiladi.

Me'moriy yodgorlik sifatida O'rda sharqona me'morchilik an'analari asosida qurilgan bo'lib, undagi bezaklar, nafis ganch o'ymakorligi va nafis naqshlar tashrif buyuruvchilarda katta taassurot qoldiradi.

Turistik jalb qilish manbai Xudoyorxon o'rdasi mahalliy va xorijiy sayyohlarni jalb qilish orqali Qo'qon shahrining turizm salohiyatini oshiradi va iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Yangilanish va renovatsiya. Arxeologik yoki restavratsiyaishlari orqali o'rdaning ko'rinishini tiklash, uni zamonaviy turizm talablariga moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu safarbarlik, yangi xizmat ko'rsatish markazlari va infratuzilma yaratishga sabab bo'ladi.

Muzey sifatida faoliyat yuritishi: Hozirda o'rda hududida Qo'qon tarixi bilan bog'liq ko'plab eksponatlar saqlanayotgan muzey joylashgan bo'lib, bu tarixiy bilimlarni boyitish uchun muhim manba hisoblanadi.

Interaktiv muzey va ekskursiyalar: Zamonaviy texnologiyalardan foydalangan holda virtual turlar, interaktiv ekspozitsiyalar va multimedia qo'llanmalari orqali sayyohlar uchun qiziqarli va bilimli tajribalar yaratish mumkin. Ijtimoiy va madaniy tadbirlar markazi:

O'rda hududida turli madaniy tadbirlar, festivallar va an'anaviy hunarmandchilik ko'rgazmalari o'tkazilishi turizmni yanada rivojlantirishga yordam beradi.

Ekonomik imkoniyatlari: Ushbu meros mintaqqa turizm sektoriga investitsiyalarni jalb qilib, mahalliy aholi uchun ish o'rinlari yaratishda muhim rol o'ynaydi. Tarixiy yodgorliklar turistlar sonini oshirib, mahalliy mahsulotlarni reklama qilishga yordam beradi.

Innovatsion va rekreatsion imkoniyatlar: Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish orqali virtual ekskursiyalar, interaktiv ko'rgazmalar va turizm infratuzilmasini yaxshilash imkoniyati yaratiladi, bu esa o'rdaning yangi auditoriyalarga tarqalishiga yordam beradi.

Xudoyorxon o'rdasining turizm rivojlanishiga qo'shgan hissasi nafaqat turizm sohasidagi infratuzilma bilan bog'liq, balki mahalliy aholi uchun yangi ish o'rinlari yaratish, ularning turizmga oid bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Mahalliy aholi turizm jarayonida faqat ishchi kuchi sifatida ishtirok etib qolmay, balki turizmni qo'llab-quvvatlovchi mas'uliyatli vakillar sifatida ham o'z o'rnini topadi. O'rdaning turizm salohiyatining rivojlanishi mahalliy iqtisodiyotga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi, chunki sayyohlar uchun taqdim etiladigan xizmatlar mahalliy tadbirkorlar va ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlaydi. Mahalliy aholi uchun bu imkoniyatlar turizm sohasida ish o'rinlari yaratishda muhim ahamiyatga ega.

Xudoyorxon o'rdasining turizm salohiyatini yanada oshirish uchun ko'plab istiqbollar mavjud. Bu istiqbollar, avvalo, arxitektura yodgorliklarini saqlab qolish, ekologik turizmni rivojlantirish, mahalliy madaniyatni targ'ib qilish va turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilishni o'z ichiga oladi. O'rdaning turizm salohiyatini yanada oshirish uchun innovatsion texnologiyalar, masalan, virtual sayohatlar va interaktiv dasturlarni joriy etish mumkin. Shuningdek, O'rdaning rivojlanishida ekologik turizmning o'rni ham katta. Ekologik turizmni rivojlantirish orqali Xudoyorxon o'rdasining tabiiy va madaniy manbalaridan samarali foydalanish mumkin.

Xulosa: Xudoyorxon o'rdasining turizm rivojlanishiga qo'shgan hissasi nafaqat ushbu tarixiy yodgorlikning saqlanishi, balki uning atrofidagi madaniy va iqtisodiy faoliyatning rivojlanishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'rdaning tarixiy va arxitektura yodgorliklari, nafaqat o'zining go'zalligi bilan sayyohlarni o'ziga jalb etadi, balki mahalliy aholi va davlat uchun iqtisodiy foyda keltiradi. Xudoyorxon o'rdasi, bu yerdagi noyob madaniy merosni saqlash va yangi turizm xizmatlarini joriy etish orqali nafaqat o'zbek turizm sohasining rivojlanishiga hissa qo'shadi, balki butun mintaqadagi madaniy turizmni jonlantirishga yordam beradi.

Kelajakda Xudoyorxon o'rdasining turizm salohiyatini yanada rivojlantirishda davlat va mahalliy hokimiyatlar o'rtasida kooperatsiya, ilmiy-tadqiqotlar, xalqaro hamkorlik va innovatsion yondashuvlar muhim o'rin tutadi. Mahalliy aholi va turizm sohasi mutaxassislari o'rtasida yaqindan hamkorlik qilish, turizm ta'limini rivojlantirish va sayyohlar uchun sifatli xizmatlarni taklif etish Xudoyorxon o'rdasining dunyo miqyosida taniqliligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, O'rdaning arxitektura va madaniy merosini saqlash, yoshlarni bu merosni qadrlashga o'rgatish, zamonaviy turizm ehtiyojlariga javob beradigan inshootlar qurish va turizmga oid xizmatlar sifatini oshirish kerak.

Xudoyorxon o'rdasining turizm rivojlanishiga qo'shgan hissasi, ayniqsa, turizmning jamiyatga ta'sirini kengaytirishda, iqtisodiy va madaniy rivojlanishda va xalqaro aloqalar o'rnatishda muhim rol o'ynaydi. Bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun zamonaviy

yondashuvlar va ilg'or tajribalardan foydalanish, shuningdek, madaniy merosni kelajak avlodlar uchun saqlab qolish, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish zarur. Xudoyorxon o'rdasi hozirgi va kelajakdagi turizm salohiyatini amalga oshirishda muhim poydevor bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Tajiyeva, M. M. (2022). SOCIO-ECONOMIC SYSTEM OF SMALL BUSINESS THEORETICAL VIEWS OF SCIENTISTS IN DEVELOPMENT. A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal, 55-59.
2. Yuldasheva Nilufarxon a'zamjon qizi, (2024) [XULQ-ATVOR MOLIYASINING ASOSLARI VA UNING INVESTORLARNING QAROR QABUL QILISHDAGI O'RNI](https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/510) University Research Base, 2024 Retrieved from: <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/510>
3. Mexmonaliyev, U. (2024). ICHKI AUDITNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY OMILLARI. University Research Base, 277-279. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/515>
4. Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li. (2024). ICHKI AUDITNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI. University Research Base, 810-811. Retrieved from <https://sc>
5. Melibaeva Gulxon Nazrullaevna. (2023). AN OVERVIEW OF THE FUNCTION OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN EMPLOYEE PERFORMANCE AND MOTIVATION. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 9(9), 117-121. <https://doi.org/10.54613/ku.v9i9.850>
6. Aliyevich, Y. A. (2023). O 'ZBEKISTON IQTISODIY SHAROITIDA INSON RESURLARIDAN FOYDALANISHDAGI FAOLIYAT TURLARI. QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 1, 76-78.
7. Yusupov Abbosxon Aliyevich. (2023). METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF USING HUMAN RESOURCES IN THE ACTIVITY OF SMALL
8. O'G'li, U. O. M. (2024). SMART TEXNOLOGIYALARNING TURIZM RIVOJLANISHIGA TA'SIRI. Raqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика), (6), 132-141.
9. Umarov, O., & To'xtanazarova, M. (2024). MADANIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI. QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 11, 37-40.
10. Omonjon, U. (2024). ILMIY TURIZM VA UNING YEVROPA DAVLATLARIDA RIVOJLANISHI. Kokand University Research Base, 940-943.
11. Turanboyev Boburjon Qodirjon o'g'li. (2024). DAVLAT SOLIQ SIYOSATIDA EKOLOGIK SOLIQLARNI JORIY ETISH ORQALI TABIIY RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISHGA ERISHISHNING AHAMIYATI. Kokand University Research Base, 927-930. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/259>
12. Qodirjon o'g'li, T. B. (2024). SUV RESURLARIDAN FOYDALANGANLIK UCHUN SOLIQ TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISHNING AHAMIYATI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 37(1), 151-153.
13. Po'latov, S., & Farmonov, I. (2023). The Role and Significance of Internal Audit as an Effective System of Internal Control in Business Entities.
14. Kamoldinovna, S. Y. (2024). TURIZMDA MAHSULOT VA BOZORNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH. University Research Base, 906-909.
15. Sultonova, Y. (2023). KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA UNING INFRATUZILMASINI QO'LLAB-QUVVATLASHNI O'RGANISHNING NAZARIY VA USLUBIY ASOSLARI. Yosh Tadqiqotchi Jurnali, 2(2), 101-104.
16. Исмоилов, Б. М. (2025, January). Давлат харидларини ривожланишига таъсир этувчи омиллар. In INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE (Vol. 2, No. 2, pp. 33-39).
17. Ismoilov, B. (2024). TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI DAVLAT XARIDLARIDAGI ISHTIROKI:(Farg'ona viloyati misolida). QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 13, 133-135.

18. Jurayev, U. (2024). TURIZM MOLIYASIDA INVESTITSIYA VA INNOVATSIYALARNING ROLI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 13, 75–77. <https://doi.org/10.54613/ku.v13i.1027>
19. Umidjon, J. (2024). MILLIY IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDA XALQARO MOLIYA MUNOSABATLARINING TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI. *University Research Base*, 273–276. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/514>
20. Murodova Yoqutxon, & Mirboboyeva Parizoda. (2023). BARQAROR TURIZM VA EKOTURIZM TASNIFI TAHLILI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 1(1), 287–289. <https://doi.org/10.54613/ku.v1i1.438>
21. Gulomkodiroya Mamura, & Parizoda Mirboboyeva. (2024). Qishloq taraqqiyotida turizmning roli: Rural turizmning mavjud imkoniyatlari, muammolari va ilg'or tajribalari. *University Research Base*, 760–769. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/213>
22. Omonjon Umarov, & Parizoda Mirboboyeva Umidjon qizi. (2023). Madaniy meros turizmi: Asosiy tendensiyalar, rivojlanish va muammolar (O'zbekiston va Turkiya misolida). *Qo'qon universiteti xabarnomasi*, 8(8), 78–80. <https://doi.org/10.54613/ku.v8i8.809>
23. Mirboboyeva P., & Umarov, O. (2024). GASTRONOMIK TURIZMNING TURIZM SOHASIDA TUTGAN O'RNI. *University Research Base*, 552–559. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/675>
24. Melibayeva G., & Parizoda M. (2024). TURIZM XIZMAT KO'RSATISH SOXASIDA BIZNES PSIXOLOGIYANING TUTGAN ROLI. *University Research Base*, 578–581. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/680>
25. Gulomqodiroya, M., & Mirboboyeva P. (2024). MEHMONXONA BIZNESIDA XIZMAT KO'RSATISH SIFATINI OSHIRISH STRATEGIYALARI. *University Research Base*, 565–570. Retrieved from <https://scholar.kokanduni.uz/index.php/rb/article/view/677>
26. Turg'unov, J. A. (2023). MAMLAKATIMIZDA YASHIL IQTISODIYOTNI JORIY ETISH HOLATI VA ASOSIY YO'NALISHLARI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 85–87.
27. Turg'unov, J. A. (2024). SANOAT KORXONALARINING ATROF-MUHITGA TA'SIRINI BAHOLASHDA EIA TIZIMINI JORIY ETISHNING XORIJ TAJRIBASI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 11, 33–36.
28. Rasulov, X. Y. (2024). O'ZBEKISTON TURIZM SANOATIDA MADANIY TURIZMNING O'RNI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 12, 71–76. <https://doi.org/10.54613/ku.v12i.993>

**“HUDUDIIY RIVOJLANISHDA MEHMONDO'STLIK SANOATINING MATEMATIK
TAHLILI VA OPTIMALLASHTIRISH”**

XALILOV MURODILJON DURBEK O'G'LI

Andijon davlat texnika instituti, katta o'qituvchi. Andijon, O'zbekiston

E-mail: Xalilov.M.1993@mail.ru

KOMILJONOV BOBURJON KOMILJON O'G'LI

Andijon davlat texnika instituti, Asistent. Andijon, O'zbekiston

E-mail: komiljonovbobur33@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada Andijon viloyatida mehmondo'stlik sanoatining hududiy rivojlanishdagi roli matematik modellar yordamida tahlil qilinadi. Maqolada mehmondo'stlik sanoatining iqtisodiy o'sishga, ish o'rinlari yaratishga, investitsiyalarni jalb qilishga va infratuzilmani rivojlantirishga ta'siri ko'rsatilgan. Matematik yondashuvlar, jumladan, lineer optimizatsiya, prognozlash modellari va narx talab tahlillari yordamida mehmondo'stlik sanoatini optimallashtirish va viloyatning iqtisodiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari o'rganilgan. Hududiy rivojlanishda mehmondo'stlik sanoatining ahamiyati, shuningdek, ekologik turizmni rivojlantirishning barqaror usullari keltirilgan. Maqola, matematik modellar asosida mehmondo'stlik sanoatini optimallashtirishning samaradorligini ko'rsatadi.